

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat
Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Zaaknummer: 93597
Uw kenmerk: DGKE-WO / 19235755
Behandeld door: Pascal van Hoorn
E-mail adres: info@Veendam.nl
Tel. nummer: 0598 652222
Datum: 22 november 2019
Bijlagen: Geen
Verzenddatum:

Betreft: Advies Winningsplan Nedmag 2018

Hooggeachte heer Wiebes,

Op 3 oktober 2019 heeft u ons een adviesverzoek toegestuurd. Hierin stelt u ons in de gelegenheid om advies te geven op het door Nedmag ingediende winningsplan getiteld 'Winningsplan Nedmag 2018'. U heeft ons daarbij de volgende stukken gestuurd:

- Winningsplan 2018 Nedmag
- Advies van SodM op het winningsplan van 27 juni 2019 inclusief het advies van TNO op het winningsplan van 3 juni 2019
- Advies van de Tcbb op het winningsplan, van 14 augustus 2019
- Aanvulling op het winningsplan van Nedmag van 16 september 2019
- Advies van SodM op de aanvulling van 26 september 2019
- Advies van TNO op de aanvulling van 27 september 2019

Via deze weg geven wij u een advies naar aanleiding van de hierboven genoemde documenten.

Winningsplan

Voor wij tot ons inhoudelijke advies komen schetsen wij u het dilemma waar de zoutwinning van Nedmag ons als gemeente voor plaatst. Enerzijds zijn wij ons bewust van de toegevoegde waarde op het gebied van werkgelegenheid, economische ontwikkeling en innovatie. Anderzijds herkennen wij het gevoel van onzekerheid ten aanzien van schade aan gebouwen, milieu en infrastructuur, alsmede de gevoelens van onveiligheid bij een deel van onze inwoners. Mede door het incident op 20 april 2018 is dit laatste niet beter geworden. Zowel het Winningsplan 2018 van Nedmag, als de reeds ontvangen technische adviezen daarop hebben wij zorgvuldig geanalyseerd. Ook hebben wij ons rechtstreeks door het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) tijdens een bijeenkomst op het gemeentehuis laten informeren. In ons advies geven wij prioriteit aan de veiligheid voor onze inwoners en hebben oog voor het maatschappelijk belang van een bedrijf als Nedmag in onze regio.

Advies

Wij hebben gelezen en gehoord dat SodM het incident van 20 april 2018 een duidelijke plek heeft gegeven in het afgegeven advies op het Winningsplan 2018. Wij hebben vertrouwen in de zorgvuldige totstandkoming van dit advies. Het college van de gemeente Veendam adviseert u dan ook, mede met inachtneming van de adviezen van SodM en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb), in te stemmen met de winning van zout uit de nieuwe cavernes VE-5 t/m VE-8. Het college adviseert u eveneens op basis van hiervoor genoemde adviezen om geen medewerking te verlenen voor actieve winning uit cavernes TR-9 en VE-3. Aan dit advies zitten voor ons een aantal voorwaarden om de veiligheid van onze inwoners te waarborgen. Deze

voorwaarden staan voor een belangrijk deel ook in de adviezen van het SodM, maar desondanks noemen wij deze nogmaals in deze brief.

Bodemdaling

Op 20 april 2018 heeft zich in het Tripscompagnie-cluster (TR-cluster) een calamiteit voorgedaan. De oorzaak, gevolgen en noodzakelijke beheersmaatregelen zijn uitgebreid onderzocht door Nedmag. Deze onderzoeken hebben geleid tot een nieuwe aanpak voor de aanleg, beheersing en abandonnering van zoutcavernes. Het SodM heeft op 2 april 2019 een reactie gegeven op het overkoepelend onderzoek.¹ Eén van de belangrijkste wijzigingen is het aflaten van meer vrij volume pekelwater om daarmee de interne druk in zoutcavernes te beheersen. Deze nieuwe aanpak leidt tot een overschrijding van de maximaal vergunde bodemdaling. Deze wordt, op het diepste punt, geschat op 78–80 cm zonder nieuwe actieve winning. Door verschillende partijen is de afgelopen jaren onderzocht in hoeverre dergelijke bodemdaling kan leiden tot schade aan bovengrondse infrastructuur en bebouwing. Uit deze onderzoeken is gebleken dat het risico op dergelijke schade bij actuele en te verwachten bodemdaling verwaarloosbaar klein is.^{2, 3, 4} Hoewel niet vast staat dat de bodemdaling door zoutwinning (zelfstandig) schade kan veroorzaken aan bijvoorbeeld woningen, milieu en/of infrastructuur, begrijpen wij wel de zorgen die inwoners hierover hebben en vragen hiervoor uw aandacht. Later in deze brief komen wij hierop terug.

Wij ondersteunen het advies van SodM op het gebied van (het beheersen van) de bodemdaling, namelijk;

- Aan Nedmag de verplichting op te leggen om, gezamenlijk met het waterschap Hunze en Aa's, te komen tot nieuwe werkafspraken voor de waterhuishoudkundige maatregelen. Dit gecombineerd met een actief en adequaat peilbeheer.
- Op voorhand een financiële waarborging (onder te brengen bij het waterschap Hunze en Aa's) voor bovengenoemde maatregelen verplicht te stellen, zodat het waterschap Hunze en Aa's in staat is hun vereiste werkzaamheden als gevolg van de door Nedmag veroorzaakte bodemdaling, ook naar de toekomst toe, te kunnen bekostigen;
- Een nieuw en onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren naar de nieuwe te verwachten bodemdaling en de bovengrondse effecten daarvan op het gebied van veiligheid en risico op schade aan gebouwen, milieu en infrastructuur.

Metten en monitoring

Wij hebben geconstateerd dat Nedmag de verantwoordelijkheid op het gebied van het monitoren van de ondergrond neemt. De combinatie van meetmethodieken (InSar en waterpasmetingen) geven een goed beeld van de bodemdaling en onderlinge verschillen hierin. Daarnaast is een geofon nabij het TR-cluster geplaatst om eventuele bodemtrillingen te kunnen meten. Tot slot meet Nedmag de waterkwaliteit op verschillende peildiepten. De actuele combinatie van monitoringsmaatregelen is naar onze mening voldoende. Wel merken wij op dat de monitoringsgegevens die gepubliceerd worden lastig te duiden zijn voor inwoners. Nedmag moet op een laagdrempelige wijze meetgegevens op het gebied van bodemdaling delen met de omgeving.

Communicatie en draagvlak

Voor zover wij kunnen waarnemen, verloopt de communicatie tussen de gemeente en Nedmag goed. Nedmag is transparant over zijn bedrijfsvoering en reageert snel op incidenten. Zij communiceren actief met de omgeving, echter heeft dit tot op heden niet bijgedragen aan een verbetering van het draagvlak. Dit kan komen doordat de wijze van communiceren soms

¹ SodM (2019) Lekkage 20 april 2018 – Oordeel overkoepelend onderzoek. Van

<http://www.sodm.nl/documenten/brieven/2019/04/19/oordeel-sodm-over-overkoepelend-rapport-lekkage-nedmag-april-2018>

² TU Delft. (2018). Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen.

³ SodM (2018). Staat van de sector zout

⁴ Deltares (2018) Invloed van bodemdaling door zoutwinning Nedmag op bebouwing en infrastructuur

complex is. Hierdoor ontstaat wellicht onduidelijkheid en zorgen bij inwoners. Helder en actief communiceren, draagt bij om de focus op de feiten te houden en te voorkomen dat er onjuiste aannames worden gedaan. De gemeente Veendam vindt het daarom van groot belang dat er op een heldere en actieve wijze wordt gecommuniceerd door Nedmag richting inwoners en andere betrokken partijen.

Wij adviseren bij een eventueel instemmingsbesluit de volgende verplichtingen op te nemen:

- Nedmag moet helder en actief communiceren richting de inwoners en andere betrokken partijen.

Veiligheid

Voor de bescherming van de integriteit van zoutcavernes maakt Nedmag gebruik van dieselolie. Inwoners zien het gebruik van diesel, zeker in de door Nedmag gebruikte hoeveelheden, als potentieel risico voor mens en milieu. De gemeente Veendam deelt deze zorgen. Nabijgelegen waterwinpunten zouden bij een grote lekkage verontreinigd kunnen raken door het uitstromen van dieselolie. Wij adviseren daarom een biologisch afbreekbaar alternatief voor diesel te laten gebruiken door Nedmag. Daarnaast zien wij de noodzakelijke waterhuishoudkundige maatregelen als risico voor het inklinken of veranderen van de ondiepe ondergrond, zoals veenrestoxidatie.

Wij adviseren u de volgende verplichtingen op te nemen:

- Laat Nedmag een milieuvriendelijk(er) alternatief product gebruiken voor diesel als mijnbouwhulpstof;
- Laat onderzoek uitvoeren naar de effecten van vernatting en/of verdroging in relatie tot de bodemdaling en de noodzakelijke maatregelen als gevolg van de zoutwinning.

Schadeprotocol en nazorg

Zoals eerder aangegeven is tot op heden niet vastgesteld dat bodemdaling door zoutwinning en de zoutwinning zelf (zelfstandig) schade kan veroorzaken aan bijvoorbeeld woningen. Wij delen echter wel de zorgen bij inwoners hierover. Ook de wijze van afhandeling van mogelijke schades helpt niet bij het wegnemen van deze zorgen. Wij pleiten er dan ook voor dat de behandeling van schademeldingen niet belegd wordt bij mijnbouwbedrijven. Zoals eerder door u toegezegd aan de Tweede Kamer op 8 juli 2019 (kamerstuk 32849 nr. 188) bent u bezig met het uitwerken van een landelijk schadeprotocol voor zoutwinning. Dit protocol wordt ondergebracht bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. Het SodM⁵ heeft in zijn advies, evenals de Tcbb⁶, bij u gepleit voor een aanpak waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt toegepast. Wij steunen dit advies. Deze verantwoordelijkheid moet niet bij onze inwoners liggen. Daarnaast adviseren wij om de schadeafhandeling voor alle mijnbouwactiviteiten op de zelfde wijze en vanuit één loket uit te laten voeren. In de gemeente Veendam is er sprake van gestapelde mijnbouw (gaswinning en zoutwinning). Hierdoor is het voor inwoners onduidelijk bij wie eventuele schade gemeld moet worden. Door het inrichten van één loket voor het melden en afhandelen van schades door mijnbouw wordt deze onduidelijkheid weggenomen.

De gemeente Veendam adviseert op dit onderdeel het volgende:

- Stel op zeer korte termijn het landelijk schadeprotocol op voor de mijnbouwsector zoutwinning en breng dit onder bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade.
- Laat bedrijven binnen de mijnbouwsector zoutwinning de betrokken kosten dragen en richt hiervoor een fonds op die onafhankelijk van de mijnbouwsector wordt beheerd
- Hanteer bij de uitvoering van het schadeprotocol het wettelijk bewijsvermoeden.

⁵ SodM. (2019). Advies SodM over het winningsplan 2018 van Nedmag

⁶ Tcbb. (2019). Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land.

Werkgelegenheid en maatschappelijk belang

De brede welvaartsindicator 2019 laat zien dat Oost-Groningen op veel indicatoren niet goed scoort. Behoud en uitbreiden van werkgelegenheid zien wij als een belangrijke voorwaarde om hier verbetering in aan te brengen. Zo wordt in Oost-Groningen o.a. ingezet op het verbeteren van het opleidingsniveau in de regio en zorgen voor kwalitatief hoogwaardige werkgelegenheid. Nedmag is voor de gemeente Veendam en omliggende plaatsen een belangrijke aanjager van werkgelegenheid en innovatie. De circa 150 hooggeschoolde arbeidsplaatsen bij Nedmag zelf en enkele honderden afgeleide banen bij betrokken sectoren zijn voor Veendam en de regio Oost-Groningen belangrijk. Ook is de door Nedmag gewonnen Magnesium een belangrijk onderdeel voor innovatie in aanverwante sectoren zoals de medische en chemische industrie en de energietransitie. Nedmag is een aanjager bij het creëren van nieuwe werkgelegenheid, zoals de InnovatieHub Oost-Groningen, waar ook belangrijke bedrijven als Hempflax en Avebe in vertegenwoordigd zijn.. Deze werkgelegenheid en innovatie zijn voor ons belangrijke argumenten om positief te adviseren op de voorgenomen nieuwe magnesiumwinning van Nedmag. Nedmag heeft zich bewezen als een belangrijke maatschappelijke partner bij culturele instellingen, sportverenigingen en allerhande evenementen. Nedmag draagt op deze manier hun steentje bij aan de leefbaarheid en sociale cohesie in onze regio.

Gecoördineerde procedure

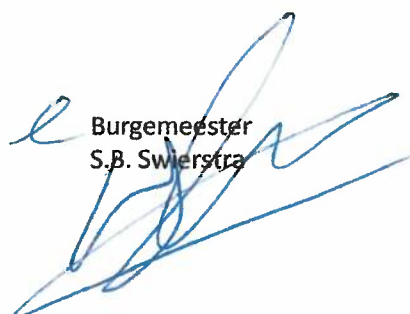
In 2018 heeft Nedmag omgevingsvergunningen aangevraagd voor het bovengronds en ondergronds gereed maken van de vier nieuwe winningslocaties (VE-5 t/m VE-8). Wij willen u vragen om deze aanvragen los te behandelen van het winningsplan wanneer u in uw ontwerpbesluit voornemens bent toestemming te verlenen aan het door Nedmag ingediende winningsplan. Hiermee willen wij een langdurige procedure en de beperkte winningsmogelijkheden in de tussentijd voor Nedmag als gevolg van het incident van 20 april 2018 zo veel mogelijk te beperken.

Tot slot

Wij vinden het belangrijk dat de inwoners van de gemeente Veendam actief betrokken worden bij uw besluitvorming over het winningsplan van Nedmag. Wij gaan er vanuit dat u hiervoor in het vervolg van dit proces aandacht voor heeft.

Wij hopen u via deze weg voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Veendam,

Burgemeester
S.B. Swierstra

Secretaris
M. Schomper
